

Zonder vooroordelen

Een inventarisatie van interventies gericht op preventie van etnisch profileren door het verbeteren van de relatie tussen jongeren en politie

Auteur: drs. Sahar Noor
Datum: juni 2016

Inhoud

Inleiding.....	3
2 Algemene bevindingen	5
3 Kansrijke aanpak: dialoog als werkvorm	9
4 Slotbeschouwing en aanbevelingen	13
Nawoord	16
Literatuur	17
Bijlage 1 Beschrijving interventies IZI Solutions	18
Bijlage 2 Beschrijving interventies Amnesty International	25
Bijlage 3 Beschrijving interventie Anne Frank Stichting	29
Bijlage 4 Beschrijving interventies politie.....	32
Bijlage 5 Beschrijving interventie Second Wave.....	39
Bijlage 6 Beschrijving interventie Brown Eyes Blue Eyes.....	42

Inleiding

Etnisch profileren is een brede term. In deze inventarisatie verwijst het naar generalisaties door de politie (en veiligheids-, immigratie- of douanebeambten) op grond van afkomst, huidskleur of religie. Een definitie van etnisch profileren is: het gebruik door de politie van criteria of overwegingen omtrent 'ras', huidskleur, etniciteit, nationaliteit, taal en religie bij opsporing en rechtshandhaving – zowel op operationeel als organisatorisch niveau – terwijl daarvoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat.¹ Concreet betekent het dat er sprake is van etnisch profileren wanneer iemands huidskleur of etnische afkomst reden is voor een controle. Etnisch profileren berust vaak op onbewuste aannames of op gangbare stereotiepe denkbeelden over bepaalde etnische minderheden en is daarmee een vorm van discriminatie. Het kabinet hecht veel belang aan discriminatiebestrijding. De politie is een belangrijke bondgenoot en partner in de bestrijding en strafrechtelijke aanpak van discriminatie. Etnisch profileren door de politie staat daar haaks op.

Waarom deze verkenning?

Naar aanleiding van onderzoek van de Universiteit Leiden over etnisch profileren in Den Haag heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie op 8 juli 2014 een reactie gestuurd aan de Tweede Kamer, met een aantal speerpunten om etnisch profileren te voorkomen.² Een van die speerpunten is het verstevigen van de relatie tussen politie en bewoners/jongeren. Er zijn vele initiatieven tot stand gebracht die hierop inzetten, zoals dialoogbijeenkomsten en ontmoetingen tussen politie en jongeren. Kennisplatform Integratie & Samenleving inventariseerde op verzoek van het ministerie van Veiligheid en Justitie welke werkwijzen worden (of zijn) toegepast om de relatie tussen politie en jongeren te verstevigen. Die inventarisatie moet inzichtelijk maken welke interventies kansrijk zijn om verder op te bouwen.

Doel van deze verkenning

Het doel van deze verkenning is in kaart te brengen welke succesvolle of veelbelovende initiatieven er zijn op dit terrein. De focus lag in de eerste plaats op benaderingen die erop gericht zijn meer begrip te kweken tussen jongeren en de politie. In de praktijk blijken deze interventies op diverse manieren door verschillende organisaties te worden vormgegeven. Het verstevigen van de

¹ Amnesty International, 2013, p. 5.

² Minister van Veiligheid en Justitie, 2014.

relatie tussen politie en jongeren blijkt soms een direct en soms een indirect doel van de interventie te zijn. Om deze reden hebben we in dit rapport zowel initiatieven bestudeerd (en het contactpersoon geïnterviewd) die het verstevigen van de relatie tussen politie en jongeren als direct doel hebben, als initiatieven die dit als indirect doel. Deze inventarisatie geeft een algemeen beeld van allerlei trainingen, workshops, evenementen en materialen die door maatschappelijke organisaties, de politie en zelfstandigen zijn ontwikkeld en in het verleden of nu werden of worden uitgevoerd of ingezet. Uitgebreide beschrijvingen van de interventies uit deze inventarisatie zijn opgenomen in de bijlagen.

De centrale vraag van deze verkenning

Welke (overdraagbare) interventies voor het voorkomen van etnisch profileren zijn erop gericht de relatie tussen jongeren en de politie te verstevigen? We brengen de interventies in kaart aan de hand van de volgende punten:

- Ontwikkelaar/uitvoerder: wie heeft de interventie ontwikkeld?
- Beschrijving: wat houdt de interventie in, hoe gaat het in zijn werk?
- Doelgroep: wie vormen de beoogde doelgroep waar de interventie op gericht is?
- Doelen: wat is het beoogde doel van de interventie?
- Gebruikte methoden: welke werkwijze of welke technieken worden er gebruikt om de doelen te bereiken?
- Werkzame elementen: wat maakt deze interventie succesvol?
- Locatie: waar wordt de interventie uitgevoerd?
- Effectiviteit: is er informatie over een evaluatie en/of een effectonderzoek te vinden?
- Samenwerkingspartners: met wie wordt samengewerkt?
- Toepasbaarheid: hoe en waar kan de interventie toegepast worden?
- Links naar online publicaties en materialen: is er informatie zoals een handboek, instructie, website, film of ander materiaal bijhorende bij de interventie beschikbaar?

Bij elke beschrijving zijn de contactgegevens van de ontwikkelaar vermeld.

2 Algemene bevindingen

De interventies in deze rapportage zijn gericht op jongeren, op jongeren en politieagenten, of alleen op politieagenten. Ze worden (of werden) ontwikkeld of uitgevoerd door de politie, door maatschappelijke organisaties of door zelfstandigen. Alle interventies en werkwijzen in dit rapport zijn erop gericht etnisch profileren te voorkomen. Opvallend is dat het doel van de meeste interventies bewustwording is. Het gaat daarbij om bewustwording door het (h)erkennen van (onbewuste) vooroordelen bij zowel jongeren als politieagenten. Daarbij wordt uitgegaan van een verandertheorie: bewustwording zal leiden tot een *verandering* in het gedrag van de beide groepen, waardoor er meer begrip voor elkaar ontstaat en daarmee ook respect. Tegelijkertijd wordt in een deel van de interventies ook ingezet op het vergroten van de weerbaarheid van de jongeren. Door jongeren kennis bij te brengen over hun rechten (en plichten), weten ze wat ze wel en wat ze niet kunnen doen op het moment dat ze gecontroleerd worden. Hiermee wordt gepoogd te voorkomen dat er tijdens een controle een conflict ontstaat tussen de politie en de jongeren.

In de volgende paragrafen zetten we in korte beschrijvingen de verschillen en overeenkomsten tussen de interventies uiteen. Uitgebreide beschrijvingen zijn opgenomen als bijlagen.

Interventies politie

In haar eigen interventies wil de politie een proces van bewustwording op gang brengen bij politieagenten. Om de huidige werkwijze met selectiecriteria om iemand staande te houden voor controle te kunnen verbeteren, is allereerst van belang de impact van de selectiemethoden te erkennen en herkennen. Het achterliggende idee is dat bewustwording zal leiden tot een gedragsverandering bij de politieagenten. Deze interventies zijn daarom uitsluitend gericht op politieagenten. Jongeren zijn daar niet direct als doelgroep bij betrokken.

De politie gebruikt verschillende interventiemethoden zoals workshops, trainingen, colleges en rondetafelgesprekken. Binnen het ambassadeurstraject (onderdeel van de interventie I Explain, zie bijlage 4) is gekozen voor een aanpak om Veiligheid, Vertrouwen en Verbinding (de 3 V's) te vergroten. Dit gebeurt door bewustwording te stimuleren van (de impact van) selectiemechanismen, vakmanschap (effectief selecteren en communicatie) en legitimiteit (toepassen van controlebevoegdheden). Een belangrijk onderdeel daarvan is het aanstellen en toerusten van ambassadeurs om een voorbeeld- en trekkersrol te gaan vervullen op hun eigen werkplek. Deze werkwijze moet leiden tot een grondhouding waarbij de agent voortaan zegt: 'I (am willing & able to)

Explain' op het moment dat hij of zij een persoon controleert. Op die manier wordt bewustwording van (de impact van) selectiemechanismen gestimuleerd en brengt het positieve veranderingen op gang bij het professioneel selecteren. De aanpak is wetenschappelijk onderbouwd op basis van het veldonderzoek van Çankaya waarin wordt beschreven dat Amsterdamse straatagenten in hun beslissingen om burgers te controleren beïnvloed worden door etnische en raciale selectieprofielen.³

Tegelijkertijd is de politie ook een actieve partner bij de initiatieven van maatschappelijke organisaties. Zo zijn vertegenwoordigers van de politie aanwezig bij debatten, rondetafelgesprekken en workshops die door maatschappelijke organisaties als Amnesty International en IZI Solutions worden uitgevoerd. In dergelijke omgevingen probeert de politie enerzijds uitleg te geven over haar werk en de dilemma's die zij ervaart bij (mogelijke) aanhoudingen, en anderzijds te luisteren naar de ervaringen van jongeren.

Interventies maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties richten zich met hun initiatieven op het gebied van etnisch profileren in de eerste plaats op jongeren. IZI Solutions legt de focus op het vergroten van de weerbaarheid van jongeren met als doel de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren en daarmee spanningen op straat tegen te gaan. In de interventie *Straatrecht* (ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met Çankaya en Blikopeners) krijgen jongeren en politieagenten de ruimte om met elkaar in contact te komen. Op die manier kan het wederzijds vertrouwen worden vergroot en wordt actief burgerschap aangemoedigd. De jongeren leren welke bevoegdheden de politie heeft, zodat zij beter begrijpen hoe de politie handelt. Er wordt geprobeerd de jongeren meer zelfvertrouwen en rust te geven, wat volgens de organisatoren de 'ingrediënten voor conflictvermindering' zijn.⁴ De pilot is in september 2015 in een zelfevaluatie positief beoordeeld door zowel de jongeren als de aanwezige politieagenten.

De interventie *Een kwestie van kleur* van Amnesty International werkt op een vergelijkbare manier. Het bestaat uit een lespakket voor een workshop, bedoeld voor scholen. Tijdens de workshop onderzoeken scholieren en mbo-studenten hun eigen vooroordelen, en krijgen ze meer informatie over etnisch profileren, bijvoorbeeld over de oorzaken en gevolgen. Vervolgens gaan ze hier met elkaar over in discussie. Het vergroten van de weerbaarheid van jongeren staat centraal. Jongeren worden geïnformeerd over mensenrechten en hun rechten en

³ Çankaya, 2012.

⁴ Abdoelhafiezkan, Schalkwijk & Çankaya, 2015.

verantwoordelijkheden tijdens politiecontroles, zodat zij hun eigen ervaringen kunnen kanaliseren en ermee weten om te gaan. De pilot en is in maart 2015 in een zelfevaluatie positief beoordeeld.

Maatschappelijke organisaties werken bij de uitvoering van hun interventies ook samen met de politie. Daarnaast hebben maatschappelijke organisaties een signaleringsfunctie. Door middel van lezingen, onderzoeken, publicaties en casuïstiek signaleren ze wat er met betrekking tot deze thematiek goed gaat en wat niet. Daarmee dragen ze ook bij aan mogelijke oplossingen op politiek niveau om etnisch profileren tegen te gaan.

Interventies zelfstandigen

De interventies van zelfstandigen in dit rapport zijn ofwel gericht op het trainen van de politie, ofwel gericht op jongeren en de politie. Een voorbeeld: Seydâ Buurman-Kutsal (diversity training, supervisie en advies) traint politieagenten via haar training *Brown Eyes Blue Eyes*. In deze training wordt een groep deelnemers (politieagenten) verdeeld in bruinogige machthebbers en een blauwogige minderheid. De blauwogige deelnemers worden zo in een situatie geplaatst waarbij ze ervaren hoe het is om privileges toebedeeld te krijgen, en hoe lastig het kan zijn als zij geen privileges meer hebben, een minderheid zijn en gediscrimineerd worden. De effecten daarvan zijn bij alle deelnemers te voelen. De training moet agenten bewust maken van discriminatie. Vervolgens moet deze bewustwording tot gedragsverandering leiden. Het idee is dat je je door het ervaren van discriminatie, bewuster wordt van je eigen vooroordelen en daardoor beter in staat bent een keuze te maken die etnisch profileren voorkomt. Seydâ geeft deze training inmiddels ruim achttien jaar en heeft meer dan zesduizend deelnemers (waarvan 26 groepen van politieagenten) getraind. Haar deelnemers worden jaren na de training gevolgd. Volgens haar zelfevaluaties neemt 40 procent van de deelnemers de ervaring impliciet mee en laat deze opgaan in hun dagelijkse handelingen. Zo'n 30 procent van de deelnemers neemt de ervaringen mee in hun dagelijkse leven, en maakt het ook expliciet en spreekt zich erover uit. Bij 10 procent van de deelnemers heeft het een ingrijpend effect dat kan resulteren in een andere baan, andere opleiding of veranderingen in de privésfeer. Onder hen zijn er mensen die zelf trainer worden en van dit thema hun werk maken. 20 procent van de deelnemers doet niets met de opgedane ervaring. De meerderheid van de deelnemers is positief over de trainingen.

Een ander voorbeeld is de workshop *Second Wave*. Marijn Vissers (ImproBattle: improvisatietheater voor jongeren) en Maartje van Amersfoort (Theater-Werkt!) hebben deze workshops samen met de politie en jongeren in Gouda uitgevoerd, gericht op het verbeteren van de relatie tussen jongeren en de politie. Dit is de enige interventie in dit rapport waarbij groepsactiviteiten worden georganiseerd

tussen politie en jongeren ter bevordering van de onderlinge verhoudingen. De kracht van *Second Wave* ligt in de ontmoeting. Bij de pilot in Gouda was een onderzoeker betrokken die het traject kwalitatief en kwantitatief heeft geanalyseerd.⁵ Volgens het evaluatierapport heeft de pilot positieve resultaten opgeleverd voor zowel de deelnemende jongeren als de politieagenten. De jongeren waren sterk betrokken bij de processen en doelen van het project, ze kregen meer inzicht in het beleid, de prioriteiten en de activiteiten van de politie, ontwikkelden een positieve attitude ten opzichte van politieagenten en maakten persoonlijke groei en ontwikkeling door.⁶ Bij de politieagenten traden er positieve attitudeveranderingen op ten opzichte van jongeren, ze kregen begrip voor het belang dat ontmoetingen op straat hebben voor jongeren, ze maakten minder gebruik van negatieve stereotypering van jongeren en de interactie met jongeren op straat verbeterde duidelijk.⁷ De workshops zijn sterk gebaseerd op theatermethoden, er wordt gebruikgemaakt van technieken als improvisatie, vertrouwensspellen en rollenspellen.

⁵ Baugh, 2012.

⁶ *Ibid.*, p. 3.

⁷ *Ibid.*, p. 3.

3 Kansrijke aanpak: dialoog als werkvorm

In deze inventarisatie brengen we interventies in kaart die erop gericht zijn etnisch profileren te voorkomen door de relatie tussen jongeren en de politie te verstevigen. Daarbij wordt er gebruikgemaakt van verschillende werkvormen en materialen zoals toolkits, websites, spellen, trainingen, workshops, en dialoog- en voorlichtingswerkvormen. Doel van alle interventies in deze verkenning is om bewustwording onder jongeren en politie op gang te brengen, om een positieve attitude ten opzichte van elkaar te creëren. Het is te vroeg om te beoordelen of deze interventies daadwerkelijk effect hebben. Daarvoor zou vervolgonderzoek gedaan moeten worden. Ook is het te voorbarig om te concluderen welke interventies zich lenen voor een landelijke uitrol. We kunnen wel de werkzame elementen uit de diverse interventies belichten met als doel daarop voort te bouwen. Vanuit dat oogpunt besteden we hier aandacht aan de werkvorm 'dialoog'.

Dialoog komt in alle interventies in een of andere vorm terug. Soms gekoppeld aan of naar aanleiding van een film, soms naar aanleiding van een lezing (kennisdeling) en soms als de centrale werkvorm. Het is niet mogelijk om op basis van onze verkenning te concluderen of dialoog als werkvorm in deze context wel of niet leidt tot meer bewustwording en/of begrip onder de deelnemers. We kunnen op basis van een aantal randvoorwaarden wel bekijken hoe 'dialoog' als werkvorm nader versterkt kan worden. Hierbij maken we gebruik van de uitkomsten van het onderzoek *Do the right thing* waarin voor een aantal werkvormen, waaronder dialoog, is onderzocht hoe plausibel het is dat hiermee de beoogde resultaten gehaald worden. En hoe de werkvorm zo goed mogelijk ingezet kan worden om zo kansrijk mogelijk te zijn.⁸

Dialoog is niet hetzelfde als een discussie: 'een dialoog onderscheidt zich van een discussie waarin ieder gelijk probeert te krijgen. In een dialoog gaat het juist om

⁸ In het onderzoek *Do the right thing* van Felten, Emmen & Keuzenkamp (2015) is gekeken naar de voorwaarden van interventies (gericht op het bevorderen van de acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders) en waar interventies aan moeten voldoen om succesvol te zijn. Voorbeelden van werkwijzen zijn theaterstukken en films op school, spelletjes in verzorgingstehuizen en dialoogbijeenkomsten in buurthuizen. Film en theater komen het meest positief naar voren als methode om acceptatie te bevorderen. De onderzoekers concluderen dat een werkwijze de acceptatie soms zelfs kan verminderen. Zo kan het in een groep bespreekbaar maken van homoseksualiteit slecht uitpakken als er ook negatieve meningen te horen zijn. Negatieve meningen kunnen ook invloed hebben op deelnemers die eerder positief waren, en daarmee de acceptatie zelfs verminderen.

luisteren naar elkaars mening.⁹ Volgens de auteurs van het rapport *Do the right thing* is de sociale norm binnen een dialoog belangrijk. Bijvoorbeeld: als er een *positieve* sociale norm geldt ten aanzien van een groep ('De politie vergroot onze veiligheid') zal de dialoog een bijdrage leveren aan meer begrip en/of acceptatie van de politie. Wanneer er in dialoogbijeenkomsten negatieve meningen geuit worden ('De politie is racistisch'), zal dat ook negatief effect hebben op de houding van de deelnemers.¹⁰ Op die manier zal de doelstelling van de dialoog niet behaald worden. Positieve meningen kunnen in een dialoogbijeenkomst versterkt worden als ze worden geuit door een 'peer' of iemand uit de groep waar tegen opgekeken wordt en van wie men niet wist dat hij/zij positief dacht over de desbetreffende groep. Wanneer dialoog als werkvorm wordt ingezet bij een interventie is het dus belangrijk om rekening te houden met deze sociale norm.

Andere randvoorwaarden

Uit interviews met betrokkenen die dialoog als werkvorm inzetten komen ook enkele andere randvoorwaarden naar voren:

'De locatie van de bijeenkomst moet laagdrempelig, goed bereikbaar en publiek zijn: een pop-podium, bibliotheek of jongerencentrum. Belangrijk is dat jongeren ruimte krijgen om hun ervaringen, met de politie, kritiek en zorgen te delen. Dit alles gebeurt onder begeleiding van een ervaren moderator, in plaats van op straat in een (mogelijk) gespannen gesprek. De rol van de moderator is cruciaal. De moderator moet kennis van het onderwerp hebben, de beide doelgroepen goed kennen en de belangen van de beide groepen goed voor het voetlicht weten te brengen. De moderator moet verder respect genieten van de beide groepen en de mensen kennen. Op die manier kan de moderator een vertaalslag maken tussen de beide polen.'

'In elke interventie moet de politie verantwoording afleggen. Dus bij interventies met jongeren moet er een verantwoordingscomponent aanwezig zijn. Op straat is er een asymmetrische machtsverhouding tussen de politie en burger. Zo'n machtsrelatie zou in de interventie dus doorbroken kunnen worden. En daar draagt de verantwoordingsplicht van de politie aan bij. Met

⁹ Felten, Emmen & Keuzenkamp, Movisie, 2015, p. 48.

¹⁰ Vanuit het perspectief van de jongeren bezien: als er positieve meningen geuit worden over jongeren (bijvoorbeeld: 'Jongeren zijn de meest actieve burgers van het land') zal dit ook bijdragen aan een positievere mening over jongeren. Als de meningen over jongeren veelal negatief zijn (bijvoorbeeld: 'Jongeren zorgen voor overlast in de wijken'), dan zal dat ook de meningsvorming over de jongeren negatief beïnvloeden.

alleen 'verbinding' en 'dialogoog' kom je er dus niet zolang er geen verantwoordings-element aanwezig is in de interventie. En heel praktisch: ik denk dat bij een dialoog-interventie de politie niet leidend moet zijn. Wanneer de politie wel gespreksleider is, dan is er geen sprake van dialoog, maar een informatiebijeenkomst van de politie. (...) In de dialoog is verder van belang dat er onderkend wordt dat jongeren niet alleen dader kunnen zijn, maar ook slachtoffer. Uit de statistiek blijkt dat jongeren verhoudingsgewijs de grootste kans hebben om slachtoffer van criminaliteit te worden. Het is daarom belangrijk om in de dialoog te wisselen van dit perspectief als het gaat om jongeren.'

Concluderend

Op basis van het bovenstaande kan voorzichtig geconcludeerd worden dat wanneer dialoog als werkvorm ingezet wordt om bewustwording en begrip voor elkaar te creëren, er voldaan moet worden aan de volgende voorwaarden:

- 1) Er geldt een positieve sociale norm tijdens het debat over een bepaalde groep (jongeren of de politie).
- 2) De bijeenkomst vindt plaats op een neutrale locatie (geen politiebureau).
- 3) Het debat wordt geleid door een door beide groepen geaccepteerde moderator.
- 4) Alle type jongeren (met of zonder strafblad) mogen deelnemen.
- 5) Jongeren en politieagenten zijn gelijke gesprekspartners.
- 6) Er wordt gewerkt met een perspectiefwissel: jongeren worden niet alleen als dader, maar ook als slachtoffer van criminaliteit gezien.
- 7) Professionals geven uitleg over hun aanpak.

Second Wave als kansrijk

Op basis van deze elementen komt de interventie *Second Wave* in deze verkenning in het bijzonder als kansrijk en de meest veelbelovende aanpak naar voren. *Second Wave* heeft alle genoemde elementen in zich en is gericht op ontmoeting en dialoog in de vorm van workshops. Het doel is verbetering te bewerkstelligen in de relatie tussen jongeren en de politie. Daartoe worden beide partijen samengebracht in een workshopsetting. In de eerste sessies leren de jongeren en de politieagenten elkaar beter kennen. Ze zoeken naar overeenkomsten in plaats van verschillen; zo ontstaat er een echte ontmoeting. In de sessies daarna volgen dialogen. Zowel jongeren als politieagenten worden uitgenodigd om zich in te leven en te leren over de posities en de situatie van de ander. De jongeren leren op die manier begrijpen waarom de politie bepaalde controles uitvoert, en accepteren dit beter. De politie ziet in dat ze vanuit hun professie steeds moeten beseffen dat veel jongeren geen kwaad in zin hebben en trachten er het beste van te maken. Politieagenten moeten vooroordelen

voorkomen, en elke jongere op een positieve wijze benaderen totdat er gegronde reden is dat niet te doen. De workshops worden door neutrale facilitators begeleid, de nadruk ligt op gemeenschappelijke activiteiten waarmee de beide groepen (jongeren en de politie) elkaar beter leren kennen. Uit de pilot komt naar voren dat ze daardoor positiever tegenover elkaar zijn komen te staan. Ook blijkt uit de ervaringen van de deelnemers aan de pilot in Gouda dat de interventie bijgedragen heeft aan meer begrip voor elkaar. De deelnemers bleven na de interventie bijvoorbeeld met elkaar in contact. Hiermee lijkt tot op zeker hoogte de asymmetrische machtsverhouding te zijn doorbroken.

De bijeenkomsten zijn niet eenmalig maar vinden plaats over een periode van een aantal maanden. Hierdoor ontstaat er een groeiproces tussen de groepen. In *Second Wave* wordt theater ingezet als aanvullende werkvorm. Daarbij worden technieken zoals improvisatie, vertrouwensspellen en rollenspellen toegepast. Volgens het evaluatierapport slaagde men er door deze benadering in om 'een sfeer te creëren waarin alle groepsleden het gevoel hadden erbij te horen en in contact met elkaar te staan. Een sfeer waarin barrières doorbroken worden en er op een veilige maar niet-vrijblijvende manier gepraat kan worden over gevoelens en meningen aangaande gevoelige kwesties.'¹¹ Zoals ook blijkt uit onderzoek zijn film en theater goede manieren om empathie te kweken voor de ander.¹²

¹¹ Baugh, 2012, p. 9.

¹² Felten, Emmen & Keuzenkamp, 2015.

4 Slotbeschouwing en aanbevelingen

In deze verkenning zijn diverse interventies bestudeerd. De kunst is om deze interventies meer bekendheid te geven en ervaringen te delen, zodat men niet steeds opnieuw het wiel hoeft uit te vinden. Daarvoor is het noodzakelijk om een beter overzicht van de interventies te krijgen en meer inzicht in de werkzaamheid ervan. Deze inventarisatie is een eerste stap daartoe.

Uit de interviews met betrokkenen blijkt dat bij het ontwikkelen van een interventie diverse belangen een rol spelen. Dat geldt dus ook voor het onderwerp 'etnisch profileren'. Afhankelijk van de opdracht, doelen en belangen van de organisatie is de focus in de aanpak hierbij verschillend. Zo is bij politie de effectiviteit en legitimiteit van en het vertrouwen in de politie de onderliggende reden en doel; de focus ligt daarom op het verbeteren van onderlinge relaties en op training van agenten. Jongerenorganisaties en belangenorganisaties kijken vooral naar wat dit voor de jongeren betekent: de jongeren voelen zich door etnisch profileren slachtoffer van discriminatie, en ervaren uitsluiting vanwege hun uiterlijke kenmerken. De focus van deze organisaties ligt daarom op het weerbaar en mondig maken van jongeren.

Aandachtspunt is dat de interventies die hier beschreven zijn, vaak los staan van de dagelijkse realiteit. Dat wil zeggen: als tijdens een interventie een verbinding wordt gemaakt tussen jongeren en de politie, kan het op straat anders zijn. Zo kunnen jongeren de bejegening door agenten op straat als onprettig ervaren, waardoor de eerdere verbinding tussen de beide groepen alsnog onderuit wordt gehaald.

Bovendien is het belangrijk dat instructies van agenten in lijn worden gebracht met hetgeen hun geleerd wordt tijdens een training en in het politieonderwijs. Bijvoorbeeld een instructie als 'letten op twee Marokkaanse jongens op een scooter' werkt een stigmatiserend risico- en daderprofiel in de hand.¹³ Agenten zullen dan ondanks de bewustwordingstrainingen politiecontroles uitvoeren op basis van de uiterlijke (etnische) kenmerken van jongeren.

Voor het tegengaan van etnisch profileren is een brede en integrale aanpak nodig op alle fronten. Naast het verstevigen van de relatie tussen politie en bewoners/jongeren en onderwijs en training van politie, is het ook belangrijk om aanpassingen in de klachtenprocedure te doen. Het vertrouwen in de politie zal

¹³ Uitspraak van politiechef Aalbersberg van de politie-eenheid Amsterdam tijdens het event van Controle Alt Delete op 3 december 2015.

toenemen als jongeren ervaren dat hun klachten serieus worden behandeld. Ook is het belangrijk om te investeren in meer diversiteit in het politiepersoneel.

Aanbevelingen

Op grond van deze inventarisatie doen we de volgende aanbevelingen:

Interventies politie

- Meet het effect van trainingen.
Voor het tegengaan van etnisch profileren is het belangrijk dat alle politieagenten getraind worden op het (h)erkennen van (onbewuste) vooroordelen. Als bewustwordingstrainingen worden ingezet om handelen op basis van vooroordelen tegen te gaan, is het van belang dat het effect van de training gemeten wordt. Advies is om een effectmeting te doen waarmee interventies geëvalueerd en verbeterd kunnen worden.¹⁴ Te denken valt aan een 0-meting en een 1-meting om te achterhalen in hoeverre bij de agenten bewustwording is opgetreden na het volgen van een training, en of die bewustwording ook tot uiting komt in hun werk.
- Beschrijf de interventies en maak ze overdraagbaar.
Naast een deel dat wel beschreven is, zijn er ook veel interventies bij de politie die nog niet overdraagbaar zijn omdat er nog geen handboek of andere beschrijving beschikbaar is. Hierdoor is er weinig kans om van elkaar te leren. Aanbevolen wordt om de interventies zoveel mogelijk te beschrijven.
- Betrek jongeren bij de interventies.
De interventies van de politie zijn veelal gericht op het trainen van politieagenten. Advies is om daar jongeren bij te betrekken, bijvoorbeeld door dialogen aan te gaan in jongerencentra of in wijken. Doordat deze gesprekken plaatsvinden in 'vredestijd' is de kans groter dat er positieve contacten ontwikkeld worden.
- Doe onderzoek naar het vertrouwen van jongeren in politie.
Om het vertrouwen van jongeren te vergroten, wordt aanbevolen te onderzoeken in hoeverre jongeren vertrouwen hebben in de politie en wanneer dat vertrouwen toe- of afneemt. Dit gaat om jongeren die betrokken zijn bij de interventie. Als uit onderzoek blijkt dat het vertrouwen van jongeren toegenomen is, dan is daarmee de impact van een interventie meetbaar.

¹⁴ Hiermee wordt niet een procesevaluatie en of ervaren effectiviteit bedoeld. Deze evaluaties vinden reeds plaats.

Interventies maatschappelijke organisaties en zelfstandigen

- Besteed aandacht aan de theoretische onderbouwing van interventies.
Niet alle organisaties besteden aandacht aan de theoretische onderbouwing van hun interventies, terwijl dit juist bepalend kan zijn voor het succes ervan.
- Zorg voor een 'positieve' sociale norm tijdens dialogen die gericht zijn op verbinding.

Bij interventies waarbij dialoog als werkvorm wordt ingezet, is de kans groot dat negatieve meningen, gebaseerd op ervaringen van de beide groepen, de norm worden. Daardoor kan er geen begrip voor elkaar gecreëerd worden, en kan er juist een kloof ontstaan tussen de beide groepen. Aanbevolen wordt daar bij dialogen waakzaam op te zijn.

Nawoord

Dit project is mogelijk gemaakt vanuit bijdragen van de portaalfunctie van Kennisplatform Integratie & Samenleving en het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Dank gaat uit naar alle betrokkenen die hebben meegewerkt aan dit rapport: Gerbrig Klos (Amnesty International), Wies Dinsbach (Anne Frank Stichting), Jair Schalkwijk (Blikopeners), Dionne Abdoelhafiezkhan (IZI Solutions), Mohamed el Achkar en Paul Gademan (Nationale Politie), Marijn Vissers en Maartje van Amersfoort (Second Wave) en Seydâ Buurman-Kutsal (Brown Eyes Blue Eyes). Dank gaat ook uit naar Sinan Çankaya (Vrije Universiteit), Floris Faes (ministerie van Veiligheid en Justitie) en Hanneke Felten (Movisie) voor hun kritische blik.

Literatuur

Abdoelhafiezkhani, D., Schalkwijk, J. & Çankaya, S. (2015). *Straatrecht. Eindverslag voor DMO Amsterdam*.

Amnesty International (2013). *Proactief politieoptreden vormt risico voor mensenrechten. Etnisch profileren onderkennen en aanpakken*. Amsterdam: Amnesty International.

Baugh, C. (2012). *Second Wave, workshops voor jeugd en politie. De kracht ligt in de ontmoeting*. Z.pl.: Open Society Foundation.

Çankaya, S. (2012). *De controle van marsmannetjes en ander schorriemorrie. Het beslissingsproces tijdens proactief politiewerk*. Den Haag: Boom Lemma.

Felten, H., Emmen, M. & Keuzenkamp, S. (2015). *Do the right thing. De plausibiliteit van interventies voor vergroting van acceptatie van homoseksualiteit*. Utrecht: Movisie.

Leun, J.P. van der, Woude, M.A.H. van der, Vijverberg, R.D., Vrijhoef, R.P.M. & Leupen, A.J. (2014). *Etnisch profileren in Den Haag? Een verkennend onderzoek naar beslissingen en opvattingen op straat*. Leiden: Universiteit Leiden.

Minister van Veiligheid en Justitie, Brief van de minister voor Veiligheid en Justitie, Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 29 628, nr. 463, 8 juli 2014.

Witteveen & Ter Woerds (2013). Boeiúh of verbinden? Het stimuleren van proactieve interactie tussen politie en jeugd. In: *Dienst Regionale Informatie, CIO, A&O*, juli.

Bijlage 1 Beschrijving interventies IZI Solutions

IZI Solutions is een onafhankelijke maatschappelijke organisatie die zich op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt en samenleving inzet voor jongeren in de leeftijd van 15-35 jaar. Haar missie is om raciale en economische ongelijkheid tegen te gaan. Dit doet ze door middel van diverse interventies waarmee ze bruggen slaat om (on)zichtbare obstakels inzichtelijk te maken, weg te nemen en in-/uitsluitingsmechanismen tegen te gaan. De interventies zijn gebaseerd op bewustwording, gedragsverandering en organisatieadvies. In het kader van etnisch profileren heeft IZI Solutions twee concrete interventies ontwikkeld, die we hieronder hebben beschreven.

Straatrecht

Naam interventie	Straatrecht
Ontwikkelaar/uitvoerder	Blikopeners, Sinan Çankaya (Vrije Universiteit), IZI Solutions
Beschrijving interventie	<p><i>Straatrecht</i> is een interactieve en praktische oplossing om de omgangsvormen tussen burgers en de politie te verbeteren, in samenwerking met de betrokken groepen. Tijdens de workshops krijgen deelnemers juridische informatie over hun rechten op straat, worden ze getraind in de houding die zij kunnen aannemen tegenover de politie op straat, en ze worden toegerust met kennis over de klachtenprocedure.</p> <p>Tijdens de <i>Straatrecht</i>-trainingen worden verschillende praktische juridische vraagstukken behandeld, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none">• Wanneer moet je stoppen voor de politie?• Wanneer mag de politie om je ID vragen?• Wanneer moet de politie een stamnummer tonen?• Wanneer mag de politie je fouilleren op straat?• Wanneer mag je de politie filmen?• Hoe werkt de klachtenprocedure?

	Na elk 'blokje' juridische informatie volgt een trainingselement waarbij de opgedane kennis direct geoefend wordt via een rollenspel. Nadat daarop gereflecteerd is in een groepsgesprek, komt het volgende onderwerp aan de orde.
Doelgroep	Deelnemers zijn jongeren tussen de 14 en 30 jaar en komen – terecht of onterecht – regelmatig in contact met de politie.
Doelen	<p>Het overkoepelende doel van <i>Straatrecht</i> is om de relatie tussen burgers en de politie te verbeteren en daarmee spanningen op straat tegen te gaan. Door jongeren te leren welke bevoegdheden de politie heeft, begrijpen zij beter hoe de politie handelt. Dit geeft hun meer zelfvertrouwen en ook rust – ingrediënten voor conflictvermindering.</p> <p>Als jongeren weten wat de politie mag doen, weten ze ook wat de politie níet mag doen. <i>Straatrecht</i> leert deelnemers dat ze in zo'n geval een klacht moeten indienen, in plaats van op straat het conflict aan te gaan. Dit is in lijn met de wens van de politie en de gemeente: met klachten wordt immers het lerend vermogen van de politie aangesproken, en zo wordt het conflict van de straat af gehaald.</p> <p>Tot slot worden lokale (wijk)agenten uitgenodigd voor een <i>Straatrecht</i>-bijeenkomst. De aanwezigheid van een agent leidt tot wederzijds begrip tussen jongeren en politie, en biedt de mogelijkheid om met elkaar in gesprek te gaan.</p>
Gebruikte methode	Workshop/training
Werkzame elementen	Voor de politie is <i>Straatrecht</i> spannend omdat jongeren informatie krijgen over hoe de politie te werk gaat. Tegelijkertijd schuilt hierin de kracht van <i>Straatrecht</i> . Goed politiewerk houdt volgens <i>Straatrecht</i> (onder meer) in dat agenten transparant zijn over de reden waarom zij iemand aanspreken of controleren, en op welke grond zij dit doen. Dit creëert bij de burger

	<p>begrip voor het politieoptreden, waardoor burgers zich serieus genomen voelen door de politie, wat het vertrouwen in de politie vergroot. <i>Straatrecht</i> traint jongeren om vragen te stellen die de politieagent uitnodigt om transparant te zijn over zijn of haar optreden.</p>
Locatie	<p><i>Straatrecht</i> wordt aangeboden aan verschillende partijen (scholen, buurtcentra en dergelijke) die met jongeren werken die regelmatig (on)terecht met de politie in aanraking komen.</p> <p>Voor onderwijsinstanties bestaat de workshop uit drie bijeenkomsten: een interactieve lezing om jongeren juridische kennis bij te brengen, rollenspellen om verkregen kennis te oefenen, en een ontmoeting met de politie (lokale agent).</p> <p>Bij jongerenorganisaties en buurtcentra wordt er een twee uur durende workshop gegeven, gevolgd door een traject van zes maanden immediate coaching via e-mail, en tot slot is er een terugkomdag waarin ervaringen worden besproken met een jurist.</p> <p>Na afloop van de workshop krijgen de deelnemers een foldertje van creditcardformaat mee waar een lijstje praktische tips in staat. Handig voor in de portemonnee, bij het ID-bewijs.</p>
Effectiviteit	<p>Na elke training vullen de deelnemers een evaluatieformulier in met als doel de ervaren effectiviteit te meten. Gemiddeld is de score 4.6 onder de jongeren en 4.2 onder de politieagenten (met 5.0 als hoogste score).</p>
Samenwerkingspartners	<p>Amnesty International Nederland, Anne Frank Stichting, politie en antidiscriminatiebureaus.</p>
Toepasbaarheid	<p>Door heel Nederland.</p>
Contactpersonen	<p>Dionne Abdoelhafiezkhani / dionne@izi-solutions.com / 06 113 066 09 Jair Schalkwijk / jair@blikopeners.org / 06 245 955 80</p>

	Sinan Çankaya / sinan_Çankaya@hotmail.com / 06 251 420 10
Website	http://www.straatrecht.nl/
Links naar online publicaties en materialen	<p><i>Straatrecht</i>-kaart, foldertje ontwikkeld in samenwerking met Amnesty International: https://www.amnesty.nl/sites/default/files/public/ai-15-46_creditcardfoldertje_etnisch_profileren.pdf Rechten en plichten bij politiecontroles: https://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/nieuws/amnesty-informeert-burgers-over-rechten-en-plichten-politiecontroles https://www.amnesty.nl/sites/default/files/public/ai-15-46_creditcardfoldertje_etnisch_profileren.pdf</p>

Controle Alt Delete

Naam interventie	Controle Alt Delete
Ontwikkelaar/uitvoerder	Blikopeners en IZI Solutions
Beschrijving interventie	<p><i>Controle Alt Delete</i> is een initiatief van Blikopeners en IZI Solutions om etnisch profileren en politiegeweld tegen te gaan. Om dat doel te bereiken worden diverse activiteiten uitgevoerd die gericht zijn op verschillende doelgroepen.</p> <p><i>Events</i> Vanuit <i>Controle Alt Delete</i> worden regelmatig events georganiseerd waarbij de politie en jongeren de gelegenheid wordt geboden om met elkaar in gesprek te gaan. Op deze evenementen, waar ook veel muziek en poëzie te horen is, komen rond de tweehonderd bezoekers af. Deze bijeenkomsten worden door heel Nederland georganiseerd. De jongeren krijgen ruimte om hun negatieve ervaringen met de politie, en hun kritiek en zorgen te delen. Dit alles gebeurt onder begeleiding van een ervaren</p>

	<p>moderator, in plaats van op straat in een (mogelijk) gespannen gesprek.</p> <p><i>Kritische films</i> Blikopeners en IZI Solutions produceren kritische films waarin etnisch profileren wordt ontleed. Een voorbeeld daarvan is de film 'Mohammed onderzoekt etnisch profileren': https://www.youtube.com/watch?v=LvHXrfYiRGk Enkele andere films staan hier: http://www.controlealtdelete.nl/films</p> <p><i>Academy X</i> Academy X is een leerschool waar jongeren en experts samenkomen om kennis te vergaren, informatie te delen en zich samen in te zetten voor actuele thema's die te maken hebben met het tegengaan van in- en uitsluitingsmechanismen in de Nederlandse samenleving. In september 2015 startte Academy X met het thema 'etnisch profileren'. Zie hier voor meer informatie: http://www.controlealtdelete.nl/academy-x/</p> <p><i>Lobby/kennisuitwisseling</i> Naar de politie toe voert <i>Controle Alt Delete</i> een lobby om etnisch profileren te (h)erkennen en worden voorstellen gedaan om etnisch profileren tegen te gaan en te voorkomen. Hiervoor wordt het concept B.E.T.E.R. gebruikt: een framework met praktische aanbevelingen die etnisch profileren zichtbaar maken en helpen voorkomen. <i>Controle Alt Delete</i> is met de politie en Amnesty International naar Londen gegaan voor een kennisuitwisselingsprogramma.</p> <p><i>Actualiteit</i> <i>Controle Alt Delete</i> brengt regelmatig blogs uit met betrekking tot de actualiteit: http://controlealtdelete.nl/blogs</p>
<p>Doelgroep</p>	<p>Primair: jongeren, politie en overheid Secundair: overige burgers</p>

Doelen	<p>De missie van <i>Controle Alt Delete</i> is een einde te maken aan etnisch profileren en politiegeweld. Het strategische doel is het agenderen van etnisch profileren bij de (nationale) politie en gemeenten. Een ander doel is een platform te bieden voor jongeren om hun onvrede over de politie te uiten en dialoog en begrip te bevorderen tussen jongeren en de politie.</p>
Gebruikte methoden	<p>Gespreksavonden, culturele evenementen, films, workshops, adviezen, kritische interventies.</p>
Werkzame elementen	<p>De kracht van <i>Controle Alt Delete</i> is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kennis van het mechanisme 'etnisch profileren' en de impact daarvan op jongeren; • kennis van belevingswereld van jongeren; • stevige achterban van jongeren in diverse steden waar jongeren aangeven veel last te ondervinden van etnisch profileren; • goede contacten met de verschillende doelgroepen. <p>Daarnaast combineert <i>Controle Alt Delete</i> wetenschappelijk onderbouwde kritiek met een constructieve houding.</p>
Locatie	<p>Door heel Nederland.</p> <p>De regionale <i>Controle Alt Delete</i>-discussie-avonden hebben tot nu toe plaatsgevonden in Amsterdam, Rotterdam en Tilburg. Dit jaar komen er nog drie, waaronder in Breda.</p> <p>De politie, welzijnsorganisaties en onderwijsinstellingen door het hele land maken gebruik van de films en workshops.</p> <p>Kleinschalige dialoogavonden hebben in diverse steden plaatsgevonden, onder andere in Utrecht, Almere, Amsterdam en Den Haag.</p>
Effectiviteit	<p>Sinds <i>Controle Alt Delete</i> zich in samenwerking met Amnesty International Nederland in 2013 uitsprak tegen etnisch profileren en politiegeweld, is er veel veranderd in Nederland, zo blijkt uit zelfevaluaties. Etnisch profileren</p>

	staat nu op de agenda van vele gemeentes, het ministerie van Veiligheid en Justitie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, verschillende eenheden van de politie, en de nationale politie.
Samenwerkingspartners	Amnesty International Nederland, Anne Frank Stichting, politie-eenheid Amsterdam, individuele agenten door heel Nederland, antidiscriminatiebureaus (in onder andere Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Flevoland en Den Haag).
Toepasbaarheid	De workshops en trainingen worden op aanvraag aangeboden.
Contactpersonen	Dionne Abdoelhafiez Khan / dionne@izi-solutions.com / 06 113 066 09 Jair Schalkwijk / jair@blikopeners.org / 06 245 955 80
Website	http://www.controlealtdelete.nl/

Bijlage 2

Beschrijving interventies Amnesty International

Amnesty International is een onafhankelijke beweging die zich inzet voor slachtoffers van schendingen van mensenrechten. Amnesty zet zich in voor mensen, overal ter wereld, die slachtoffer zijn van vervolging en politiek geweld. Amnesty wil dat er betere waarborgen komen voor naleving van mensenrechten bij proactief politiewerk, in het bijzonder om etnisch profileren te voorkomen. Dit doen zij op verschillende wijze. Hier wordt gewezen op twee concrete interventies.

Een kwestie van kleur

Naam interventie	Een kwestie van kleur
Ontwikkelaar/uitvoerder	Amnesty International
Beschrijving interventie	<p><i>Een kwestie van kleur</i> is een lespakket voor scholen. Met dit pakket kan een workshop gehouden worden waarin scholieren en studenten (vmbo+, havo 4, vwo 5 en mbo) hun eigen vooroordelen onderzoeken. Zij krijgen informatie over etnisch profileren, onder meer over de oorzaken en gevolgen, en gaan hier met elkaar over in debat.</p> <p>Het lespakket bestaat uit een werkblad voor studenten, een workshophandleiding voor docenten en een dvd met het filmpje <i>Impact van etnisch profileren</i>. Het werkblad bestaat uit drie delen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Opdrachten naar aanleiding van het filmpje over etnisch profileren• Informatiebronnen als voorbereiding op het debat• Lagerhuisdebatinstructie
Doelgroep	Scholieren en studenten (vmbo+, havo4 en vwo 5 en mbo)
Doelen	Het doel van de workshop is empowerment van jongeren. De jongeren worden geïnformeerd over mensenrechten en hun rechten en verantwoordelijkheden tijdens politiecontroles,

	zodat zij hun eigen ervaringen kunnen kanaliseren en er mee weten om te gaan.
Gebruikte methode	Workshop van 1,5 uur
Werkzame elementen	Debat is bij uitstek een werkvorm om mensenrechteneducatie vorm te geven, en speelt dus een belangrijke rol in deze workshop. Het nodigt de scholieren en studenten uit een onderwerp van verschillende kanten te bekijken, bronnen te analyseren, en argumenten te formuleren en op overtuigende wijze voor het voetlicht te brengen. Ook goed leren luisteren en leren samenwerken horen bij de vaardigheden om succesvol te debatteren. Vrijheid van meningsuiting is een belangrijk mensenrecht, maar om een mening te onderbouwen en overtuigend over te brengen, is oefening nodig. Daar draagt deze workshop aan bij.
Locatie	De interventie is ontwikkeld voor gebruik in het onderwijs (vmbo+, havo4 en vwo 5 en mbo). De workshop kan worden gegeven door de eigen docent maar bij bestelling kan ook een gastdocent vanuit Amnesty worden aangevraagd.
Effectiviteit	De pilot van de workshop is positief geëvalueerd in maart 2015. De definitieve versie wordt vanaf 2016 gebruikt en zal ook geëvalueerd worden (ten aanzien van kennis over mensenrechten en etnisch profileren bij leerlingen en studenten).
Samenwerkingspartners	Scholen
Toepasbaarheid	Het lespakket is voor scholen bedoeld, maar kan ook door andere professionals worden gebruikt.
Contactpersoon	Juke Fluitsma / j.fluitsma@amnesty.nl / 020 626 44 36
Website	https://opschool.amnesty.nl/lesmateriaal/een-kwestie-kleur-0

Links naar online publicaties en materialen	Werkblad en filmpje zijn te downloaden/bekijken via: https://opschool.amnesty.nl/lesmateriaal/een-kwestie-kleur-0 Informatie van Amnesty International over etnisch profileren: http://www.amnesty.nl/etnischprofileren
--	---

Jij en Politie. Ken je rechten en plichten!

Naam interventie	Jij en Politie. Ken je rechten en plichten!
Ontwikkelaar/uitvoerder	Amnesty International
Beschrijving interventie	<i>Jij en Politie</i> is een folder waarin jonge mensen geïnformeerd worden over hun rechten en plichten. De jongeren wordt verteld wat ze kunnen doen als ze door de politie gecontroleerd worden, wat de politie wel mag doen en wat niet, en geeft een aantal tips en waarschuwingen.
Doelgroep	Jongeren
Doelen	Doel van de folder is jongeren te informeren over hun rechten en wat te doen wanneer ze gecontroleerd worden door de politie.
Gebruikte methoden	Informatievoorziening via een handzame folder
Werkzame elementen	De folder heeft een handzaam formaat dat in een portemonnee of telefoonhoesje past. Jonge mensen kunnen zo te allen tijde de informatie raadplegen en nalezen wat ze mogen doen en zeggen als ze het vermoeden hebben dat ze onterecht door de politie staande worden gehouden.
Locatie	De folder kan overal worden gedownload of uitgedeeld.
Effectiviteit	De effectiviteit van de flyer is niet gemeten. De organisaties die de flyer hebben ontwikkeld en gebruiken, geven aan veel positieve – en geen enkele negatieve – reacties te hebben ontvangen.

Samenwerkingspartners	Straatrecht
Toepasbaarheid	De interventie is online te downloaden en is ook in gedrukte vorm beschikbaar.
Contactpersoon	Gerbrig Klos / g.klos@amnesty.nl / 06-520 587 00
Website	https://www.amnesty.nl/sites/default/files/public/ai-15-46_creditcardfoldertje_etnisch_profileren.pdf
Links naar online publicaties en materialen	Folder <i>Jij en Politie. Ken je rechten en plichten!</i> : https://www.amnesty.nl/sites/default/files/public/ai-15-46_creditcardfoldertje_etnisch_profileren.pdf Informatie Amnesty International over etnisch profileren: http://www.amnesty.nl/etnischprofileren

Bijlage 3

Beschrijving interventie Anne Frank Stichting

De Anne Frank Stichting is een onafhankelijke educatieve non-profitorganisatie die de plek beheert waar Anne Frank tijdens de Tweede Wereldoorlog was ondergedoken en waar zij haar dagboek schreef. De stichting brengt haar levensverhaal wereldwijd onder de aandacht ter bezinning op de gevaren van antisemitisme, racisme en discriminatie en het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie. De Anne Frank Stichting zet zich op allerlei manieren in voor bewustwording van de gevaren van vooroordelen en discriminatie. Om die reden heeft de stichting ook een aanpak ontwikkeld die er onder andere op gericht is etnisch profileren te bespreken onder politieagenten. Dit doet zij enerzijds door kennis te bieden over het thema tijdens studiedagen voor de politie, en anderzijds door een dialoog te starten aan de hand van de interventie *De samenleving (b)en jij*.

De samenleving (b)en jij

Naam interventie	De samenleving (b)en jij
Ontwikkelaar/uitvoerder	Anne Frank Stichting
Beschrijving interventie	<p>De Anne Frank Stichting heeft voor de politie het gespreksprogramma <i>De samenleving (b)en jij</i> ontwikkeld. De basis van dit programma bestaat uit acht thematische filmclips. Deze tonen actualiteiten omtrent gelijke behandeling en diversiteit waar de politie, ook binnen de politieorganisatie zelf, mee te maken krijgt. Hoe ga je daar, als politieman of -vrouw, op een goede manier mee om? Elke filmclip eindigt met een vraag als aanjager voor een groepsgesprek.</p> <p>Uitgangspunt is dat elke situatie weer anders is, en een onderzoekende houding vereist. Het doel van het groepsgesprek is om gezamenlijk verschillende zienswijzen en handelingsopties te bespreken voor situaties zoals in de filmclip. De deelnemers leren van elkaar door inzichten en kennis te delen. Dit biedt handvatten en ondersteunt hen bij het in praktijk brengen van</p>

	gelijke behandeling en het omgaan met diversiteit in de dagelijkse politiepraktijk.
Doelgroep	Politieagenten
Doelen	Doel van de interventie is bewustwording en het stimuleren van groepsgesprekken over de uitdagingen van politiewerk in de pluriforme samenleving.
Gebruikte methode	Onderwijstool voor het aanjagen van een groepsgesprek/dialog.
Werkzame elementen	De korte filmclips tonen herkenbare actuele situaties in het politiewerk, en laten die vanuit diverse invalshoeken zien. Dit doet recht aan de complexiteit van het politiewerk en stimuleert de onderzoekende houding van de politiemedewerker. De filmclips zijn bedoeld als aanjager van een groepsgesprek onder begeleiding van een deskundige gesprekleider die werkzaam is bij de politie(academie). Het werkzame element is het groepsgesprek waarin de politiemedewerkers samen reflecteren op hun werk en met elkaar zienswijzen en handelingsopties uitwisselen. Dit gezamenlijk nadenken en delen stimuleert een onderzoekende houding, die het politievakmanschap ten goede komt.
Locatie	De filmclips zijn op aanvraag online beschikbaar voor de politieorganisatie en de politieacademie, uitsluitend voor onderwijsdoeleinden.
Effectiviteit	De filmclips zijn geëvalueerd en zijn een effectief middel gebleken om het groepsgesprek te stimuleren.
Samenwerkingspartners	Politie
Toepasbaarheid	Deze interventie is inzetbaar voor een gesprek tussen politieagenten of tussen studenten aan de politieacademie. De filmclips kunnen online aangevraagd worden.

Contactpersoon	Wies Dinsbach / w.Dinsbach@annefrank.nl / 020 556 71 00 politie@annefrank.nl
Website	http://www.annefrank.org/nl/Educatie/Voor-politie/De-samenleving-ben-jij/

Bijlage 4

Beschrijving interventies politie

De initiatieven van de politie rondom etnisch profileren hebben als belangrijkste doel om politieagenten zich ervan bewust te maken dat ieder mens vooroordelen heeft, en dat vooroordelen kunnen doorwerken in ons gedrag, dus ook bij politieagenten. Gedragsverandering als gevolg van die bewustwording is het uiteindelijke doel van de trainingen die bedacht zijn door de politie. In de praktijk moeten ze ertoe leiden dat politieagenten zich bewust worden van de manier waarop zij jongeren bejegenen en zichzelf de vraag gaan stellen: wat controleren we eigenlijk bij een controle? Daarom bestaat de directe doelgroep bij de politie uit de politieagenten zelf. De indirecte doelgroep bestaat uit de jongeren. De bewustwording moet ertoe leiden dat jongeren bij controles geen discriminatie ervaren op basis van hun ras, kleur en of etniciteit. De workshops, trainingen en colleges zijn daarom gericht op het aanleren van diverse methoden waardoor politieagenten bij proactieve controles een transparante en heldere houding aannemen jegens de jongeren.¹⁵

Een deel van de trainingen is bestemd voor studenten in opleiding. De overige trainingen en workshops zijn bedoeld voor politieagenten, zowel landelijk als lokaal. Tot slot ontwikkelt de politie ook educatieprogramma's in samenwerking met maatschappelijke organisaties zoals IZI Solutions, Amnesty Internationaal en de Anne Frank Stichting, waarbij de politie de verbinding met de jongeren maakt. Zo zijn vertegenwoordigers van de politie aanwezig bij debatten, rondetafelgesprekken en workshops die door maatschappelijke organisaties zoals Amnesty International en IZI Solutions en door zelfstandigen worden uitgevoerd. In die settings probeert de politie enerzijds uitleg te geven over haar werk en de dilemma's die zij ervaart bij (mogelijke) aanhoudingen, en anderzijds te luisteren naar de ervaringen van jongeren. Op deze manier probeert de politie verbinding te maken met de jongeren.

Verbinding is voor de politie cruciaal om haar werk goed te kunnen doen, ook met als doel dat er wederzijds vertrouwen kan ontstaan.¹⁶

Kortom, de politie werkt met diverse initiatieven die erop gericht zijn kennis over selectiemechanismen en vooroordelen te vergroten en bewustwording te stimuleren, zowel tijdens de opleiding als in de praktijk, door politieagenten te trainen en door samen te werken met maatschappelijke organisaties. In zeker zin hangen alle interventies van de politie ook sterk met elkaar samen. De

¹⁵ De politie onderneemt ook andere activiteiten omtrent etnisch profileren, het valt echter buiten de scope van deze verkenning om alle overige activiteiten te bestuderen.

¹⁶ Witteveen & Ter Woerds, 2013.

interventie *I Explain* hebben we apart uitgewerkt, de samenhangende interventies zijn in de tabel daarna bij elkaar gevoegd.

I Explain

Naam interventie	I Explain
Ontwikkelaar/uitvoerder	Paul Gademan en Ingrid Bakker, politie-eenheid Amsterdam
Beschrijving interventie	<p>De aanpak is erop gericht Veiligheid, Vertrouwen en Verbinding (3 V's) te vergroten door het verbeteren van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bewustwording op (de impact van) selectiemechanismen • vakmanschap (effectief selecteren en communicatie) • legitimiteit (toepassen van controlebevoegdheden) <p>Een van de lijnen waarlangs de ontwikkeling wordt ingezet is die van het aanstellen en toerusten van ambassadeurs. In drie pilotwijkteams zijn ambassadeurs gevraagd om een voorbeeld- en trekkersrol te gaan vervullen op hun eigen werkplek. Deze ambassadeurs verbinden zich aan het thema en aan elkaar om, samen lerend en onderzoekend, op hun werkplek de bewustwording rond (de impact van) selectiemechanismen te stimuleren en positieve veranderingen in gedrag rond professioneel selecteren op gang te brengen. De ambassadeurs vormen een leergroep die een voortrekkersrol gaat spelen in hun eigen werkomgeving en input kan leveren voor dat wat werkelijk werkt in de werkpraktijk. Daarnaast gaan de ambassadeurs in gesprek met jongeren.</p>
Doelgroep	Politieagenten
Doelen	Doel van de interventie is deelnemers bewust te maken van hoe vooroordelen werken, en hoe zij zelf jongeren bejegenen, met gedragsverandering als resultaat.

Gebruikte methoden	<p>Vier bijeenkomsten (rondetafelgesprekken) en workshops bestaan uit onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oefeningen met betrekking tot oordeelsvorming: hoe vorm je je oordeel (onder andere aan de hand van filmfragmenten/foto's en casuïstiek) • Bespreking van de resultaten van (inter)nationale onderzoeken waardoor kennis wordt opgedaan van experts en wetenschappers • Oefeningen op basis van een VLOW-gesprek (VLOW staat voor Vragen – Luisteren – Oordeel uitstellen - Waarderen) • Informatie over de werking van het brein (en waarom we niet moeten willen praten in termen van 'fout en schuld', maar in termen van 'verantwoordelijkheid en professionaliteit')
Werkzame elementen	<p>De benaming <i>I Explain</i> verwijst naar de kern van de verandering door deze interventie: agenten moeten een grondhouding aannemen op basis waarvan zij bij controle van een persoon voortaan zeggen: 'I (am willing & able to) Explain'. De agent probeert aan de gecontroleerde persoon uit te leggen dat hij niet op basis van zijn etniciteit gecontroleerd wordt, maar om een andere reden.</p>
Locatie	<p>Politie-eenheid Amsterdam</p>
Effectiviteit	<p>De aanpak is wetenschappelijk onderbouwd op basis van het veldonderzoek van Çankaya (2012) waaruit blijkt dat Amsterdamse straatagenten in hun beslissingen om burgers te controleren beïnvloed worden door etnische en raciale selectieprofielen.</p>
Samenwerkingspartners	<p>Stichting Anne Frank, Amnesty International, Controle Alt Delete en Sinan Çankaya (VU)</p>
Toepasbaarheid	<p>Alleen intern bij de politie en politieopleidingen</p>
Contactpersoon	<p>Paul Gademan / paul.gademan@politie.nl / 06 223 844 75</p>

Website	Geen website (alleen op het intranet van de politie)
Links naar online publicaties en materialen	<p>Leerstof voor ambassadeurs van deze interventie: http://www.universiteitvannederland.nl/college/hoe-kun-je-voorkomen-dat-je-zelf-discrimineert/ Video's op YouTube: http://www.youtube.com/playlist?list=PL0kG97v1tYt3tyIQMX3hA5GsMJJa-ogx32</p>

Overige interventies, landelijk en lokaal

Interventie	Beschrijving interventie
Selectietrainingen	<p>1) <i>Search Detect React</i> (SDR): In april en mei 2012 is op initiatief van het programma-management Divers Samenleven & Samenwerken (DS&S) van de toenmalige politieregio Amsterdam-Amstelland de training <i>Search Detect React</i> (SDR) als pilot aangeboden aan medewerkers van de politiewijkteams in Amsterdam. Tijdens de training SDR leren de deelnemers hoe ze in een vroegtijdig stadium afwijkend gedrag kunnen signaleren en benoemen, en hoe ze naar aanleiding daarvan proactief kunnen reageren zodat verstoring van de openbare orde en crimineel gedrag voorkomen worden. Op die manier kan etnisch profileren voorkomen worden. Deze reeks trainingen zijn positief geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is de ambassadeursaanpak ontwikkeld.</p> <p>2) Spottersopleiding: Deze opleiding bestaat uit een training op maat waarin geleerd wordt bij proactieve controles in de dagelijkse praktijk effectief te selecteren. Er wordt geoefend met het scannen van afwijkend gedrag van personen in een bepaalde context en hierover in gesprek te gaan met deze personen, waardoor de agent in staat is het afwijkende</p>

	<p>gedrag te duiden als normaal of verdacht. De opleiding duurt drie dagen, waarbij het er met name om gaat te leren kijken naar afwijkend gedrag, meer specifiek bij grote groepen mensen.</p> <p>3) Proactief Signaleren (PAS): Deze training wordt onder andere gebruikt in politie-eenheid Oost-Nederland. Inhoudelijk zijn er veel overeenkomsten met SDR en de spottersopleiding.</p>
Bewustwordings- trainingen	<p>De politie zet diverse methoden in om bewustwording bij politieagenten te stimuleren:</p> <ol style="list-style-type: none">1) HEBO-Methode: Herkenning, Erkenning, Bewustwording en Oplossing.2) Code of Practice (handleiding) <i>De kunst van het proactief controleren</i>, waarin beschreven staat wat van politieagenten verwacht wordt als zij proactief gaan controleren. Uitgangspunt is de KUNST van proactief controleren te leren. KUNST staat voor Kiezen, Uitleg geven, Nauwkeurigheid, Solide (Is de controle effectief?) en Transparantie (Zorg dat je helder bent).3) De <i>I Explain</i>-methode (zie uitwerking hiervoor) wil politieagenten bewust maken van hun bejegening. Doel is om gedragsverandering op gang te zetten.4) In de aanpak <i>Story telling</i> wordt aan bi-culturele agenten gevraagd hun verhalen te vertellen en hun visie op dit thema met collega's te delen.5) In de ambassadeursaanpak gaan politieagenten die ambassadeur zijn met collega's op stap en geven zij hun feedback op hun werk.
Rondetafelgesprekken	<p>Een belangrijke interventie om te leren van de ervaringen van mensen die etnisch profileren ondergaan, zijn de rondetafelgesprekken met burgers en partners. Het doel van rondetafelconferenties is tot meer inzicht te komen, waardoor goede besluiten kunnen</p>

	<p>worden genomen. Het gaat daarbij niet om besluitvorming. De gelijkwaardigheid van de gesprekspartners is hierbij belangrijk, en zij moeten zich open en kwetsbaar willen en durven opstellen. Door deze houding, door vertrouwen in de intentie en competentie van de gesprekspartners, kunnen alle gesprekspartners leren en tot nieuwe inzichten komen.</p>
Workshops en deelname aan interventies maatschappelijke organisaties	<ol style="list-style-type: none">1) De politie neemt deel aan de workshops <i>Straatrecht</i>. <i>Straatrecht</i> is een interactieve en praktische oplossing om omgangsvormen tussen burgers en de politie te verbeteren, in samenwerking met de betrokken groepen. Tijdens de workshops krijgen deelnemers juridische kennis over hun rechten op straat, ze worden getraind in de houding die zij aannemen tegenover de politie op straat, en ze worden toegerust met kennis over de klachtenprocedure (zie bijlage 1).2) De politie neemt deel aan de workshops van <i>Academy X</i>. <i>Academy X</i> is een leerschool waar jongeren en experts samenkomen om kennis te vergaren, informatie te delen en zich samen in te zetten voor actuele thema's die te maken hebben met het tegengaan van in- en uitsluitingsmechanismen in de Nederlandse samenleving. In september 2015 startte <i>Academy X</i> met het thema 'etnisch profileren' (zie bijlage 1).3) De politie neemt deel aan de events van <i>Controle Alt Delete</i> waarbij politieagenten en jongeren de gelegenheid krijgen om met elkaar in gesprek te gaan. De politie participeert bij deze bijeenkomsten en helpt bij de bewustwording van de politieagenten over de impact die etnisch profileren heeft op de gecontroleerde jongeren (zie bijlage 1).
Elektronisch Discussie Platform	<p>In het project <i>Elektronisch Discussie Platform</i> wordt gebruikgemaakt van filmmateriaal om het vakmanschap met betrekking tot proactief controleren te verbeteren. Aan de hand van</p>

	tijdens controles gemaakte films reflecteren agenten hun werk. Daarbij worden vragen gesteld als: Wat zie je hier? Hoe selecteer je burgers voor controle? Waar let je op?
Workshops scholen	De politie gaat langs scholen om jongeren te ontmoeten in een ontspannen setting, zonder dat er escalatie optreedt. Ze geven workshops over allerlei onderwerpen. Zo komen ze op de hoogte van de verhalen van de jongeren: wat speelt er allemaal in hun wereld, in hun vriendengroep of in hun thuissituatie?
Training zelfstandigen	<ol style="list-style-type: none">1) De politie maakt gebruik van de training <i>Brown Eyes Blue Eyes</i> door Seydâ Buurman-Kutsal (zie bijlage 6), onder andere in politie-eenheid Noord-Holland.2) De politie heeft meegedaan met het project <i>Second Wave</i> dat erop gericht is de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren (zie bijlage 5).

Bijlage 5 Beschrijving interventie Second Wave

Marijn Vissers (ImproBattle: Improvisatietheater voor jongeren) en Maartje van Amersfoort (Theater-Werkt!) hebben samen met de politie en jongeren in Gouda de aanpak *Second Wave* uitgevoerd. *Second Wave* is erop gericht de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren. Dit is de enige interventie in dit rapport met groepsactiviteiten voor zowel politieagenten als jongeren, met als doel de onderlinge verhoudingen te verbeteren.

Second Wave

Naam interventie	Second Wave
Ontwikkelaar/uitvoerder	De workshopserie is ontwikkeld door My City Real World, een Londense organisatie. Het concept is overgenomen en verder ontwikkeld door Marijn Vissers en Maartje van Amersfoort en als pilot uitgevoerd in Gouda.
Beschrijving interventie	<p>Het project <i>Second Wave</i> is erop gericht de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren. Daartoe brengt het beide partijen samen in een workshopsetting. In de eerste sessies leren de jongeren en de politieagenten elkaar beter kennen. Ze zoeken naar overeenkomsten in plaats van verschillen, en zo ontstaat er een echte ontmoeting.</p> <p>In de sessies daarna volgen er discussies. Onderwerpen die voorbijkomen zijn het gedrag van jongeren op straat, en de houding van de politie. Doordat de deelnemers elkaar persoonlijk hebben leren kennen, worden deze discussies niet vanuit emotie, maar vanuit argumenten gevoerd.</p> <p>Deelnemers worden uitgenodigd om leden van een groep waarmee ze gewoonlijk niet zouden samenkomen, te ontmoeten en door dit proces stereotyperingen te slechten. Jongeren en politieagenten worden uitgenodigd om zich in te leven in en te leren over de posities en situaties</p>

	<p>van de ander. Zo leren de jongeren begrijpen waarom de politie bepaalde controles uitvoert, en accepteren zij dit beter. De politieagenten zien in dat ze vanuit hun professie steeds moeten beseffen dat veel jongeren geen kwaad in de zin hebben en trachten er het beste van te maken. Politieagenten moeten vooroordelen voorkomen, en elke jongere op een positieve wijze benaderen totdat anders blijkt.</p>
Doelgroep	Jongeren en politie
Doelen	<p>Het doel van deze serie workshops is te werken aan wederzijds vertrouwen en respect, ervaringen te delen en deelnemers in staat te stellen van elkaar te leren. De relatie tussen lokale jongeren en de politie wordt verbeterd door de beide groepen samen te brengen in een veilige en creatieve workshopomgeving, waarin beide groepen wederzijds vertrouwen en respect kunnen opbouwen door hun ervaringen te delen en van elkaar te leren.</p>
Gebruikte methoden	<p>Tijdens de workshops worden er vraagtekens gezet bij stereotyperingen en vooroordelen van politieagenten en jongeren over wat het betekent om deel uit te maken van de andere groep. De sessies zijn geïnspireerd op de op toneel gebaseerde benadering die bij het nevenproject in Londen werd gebruikt. De workshops zijn sterk gebaseerd op theatermethoden, er wordt gebruikgemaakt van technieken als improvisatie, vertrouwenspellen en rollenspellen.</p>
Werkzame elementen	<p>Het gebruik van technieken uit het theater en herhaaldelijke ontmoetingen tussen jongeren en politie.</p>
Locatie	<p>De pilot heeft plaatsgevonden in Gouda. Neem voor meer informatie contact op met de contactpersonen.</p>
Effectiviteit	<p>Deze interventie is (kwantitatief en kwalitatief) onderzocht door Jaap Noorda van</p>

	<p>onderzoeksbureau Noorda en Co. Uit de rapportage naar aanleiding van de pilot in Gouda blijkt dat bij zowel de jongeren als de politieagenten een positiever beeld is ontstaan. De conclusie is dat deze methodiek bijdraagt aan normalisering van contact en begrip tussen de jongeren en de politie. Verder komt uit de meting naar voren:</p> <ul style="list-style-type: none">• De jongeren waren sterk betrokken bij de processen en doelen van het project.• De jongeren hebben meer inzicht gekregen in het beleid, de prioriteiten en de activiteiten van de politie.• De houding van jongeren ten opzichte van politieagenten is in positieve zin veranderd.• De jongeren hebben persoonlijke groei en ontwikkeling doorgemaakt.• De houding van de politieagenten ten opzichte van jongeren is in positieve zin veranderd.• Onder politieagenten is er meer begrip ontstaan voor het belang van ontmoetingen op straat voor jongeren.• Bij politieagenten is de neiging tot negatieve stereotypering van jongeren afgenomen.• De interactie tussen jongeren op straat en de politieagenten is duidelijk verbeterd.
Samenwerkingspartners	My City Real World, Politie Gouda, Jongerenwerk Gouda
Toepasbaarheid	Overdraagbaar naar andere gemeenten
Contactpersonen	Marijn Vissers / marijn@improbattle.nl / 06 234 491 83 Maartje van Amersfoort / theater-werkt@hotmail.com / 06 238 580 61
Links naar online publicaties en materialen	Verslag en onderzoeksrapport: https://www.politieacademie.nl/lecd/Documents/Workshop%20-%20Gouda-Report-Final-Dutch.pdf

Bijlage 6

Beschrijving interventie *Brown Eyes Blue Eyes*

Seydâ Buurman-Kutsal is zelfstandig trainer en coach. Haar trainingen zijn erop gericht veranderingen teweeg te brengen door deelnemers zelf een ervaring te laten ondergaan. Seydâ geeft de interventie *Brown Eyes Blue Eyes* al 18 jaar en heeft inmiddels zesduizend mensen getraind, onder wie 26 groepen politieagenten. Ze geeft deze training bij de landelijke politie en bij diverse regionale eenheden. Haar training draagt bij aan het bewustwordingsproces dat de politie in gang wil zetten bij politieagenten rondom thema's als discriminatie en etnisch profileren.

Brown Eyes Blue Eyes

Naam interventie	Brown Eyes Blue Eyes
Ontwikkelaar/uitvoerder	De training <i>Brown Eyes Blue Eyes</i> is in 1968 ontwikkeld door Jane Elliott. De training wordt in Nederland uitgevoerd door trainer-coach Seydâ Buurman-Kutsal.
Beschrijving interventie	In deze training wordt een groep deelnemers verdeeld in bruinogige machthebbers en een blauwogige minderheid. De blauwogige deelnemers maken zo een transfer naar een situatie waarin ze ervaren hoe het is om privileges toebedeeld te krijgen en hoe lastig het kan zijn als zij geen privileges meer hebben, een minderheid worden, en gediscrimineerd worden. De effecten daarvan zijn bij alle deelnemers te voelen. De training bestaat uit drie onderdelen: 1. Oefenfase: anders behandeld worden 2. Eerste nabespreking 3. Tweede nabespreking
Doelgroep	Iedereen (hier gericht op politieagenten)
Doelen	Doel van de training is de deelnemers bewust te maken van discriminatie. Deze bewustwording moet leiden tot gedragsverandering doordat de deelnemers discriminerend gedrag leren herkennen en erop reageren.

	In het geval van politieagenten moet het ertoe leiden dat zij leren herkennen wanneer ze etnisch profileren, en begrijpen wat het effect daarvan op de jongeren kan zijn.
Gebruikte methoden	Training en workshop
Werkzame elementen	Volgens de deelnemers is de training effectief omdat zij zijn gaan inzien dat hun gedrag van invloed kan zijn op anderen, doordat zij zelf tijdens de training geconfronteerd worden met de consequenties van hun gedrag.
Locatie	De training kan gegeven worden op scholen voor voortgezet onderwijs, hbo's, binnen gemeenten en bedrijfsleven, en bij de politie.
Effectiviteit	Het effect van de training Brown Eyes Blue Eyes is onderzocht. De meerwaarde van de training ligt in het leren bewust om te gaan met discriminatie in de directe omgeving. Volgens zelfevaluaties neemt 40 procent van de deelnemers de ervaring impliciet mee, en laat deze opgaan in hun dagelijkse handelingen. 30 procent van de deelnemers neemt de ervaring mee in hun dagelijkse leven en maakt het expliciet en spreekt zich erover uit. Bij 10 procent van de deelnemers heeft het een ingrijpend effect, dat kan resulteren in een andere baan, andere opleiding of veranderingen in de privésfeer. Onder hen zijn er ook mensen die zelf trainer worden en van dit thema hun werk maken. 20 procent van de deelnemers doet niets met de opgedane ervaringen.
Samenwerkingspartners	Politie
Toepasbaarheid	Training en workshop (diverse dagdelen, in overleg)
Contactpersoon	Seydâ Buurman-Kutsal / 06 27 40 66 61 / info@seyda.nl
Website	http://www.seyda.nl/

Colofon

Financier: ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ministerie van Veiligheid en Justitie

Auteur: drs. Sahar Noor

Foto: 123RF

Uitgave: Kennisplatform Integratie & Samenleving / Movisie

Catharijnesingel 47

3511 GC Utrecht

T (030) 789 20 00

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: www.kis.nl

© Movisie, Utrecht 2016.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Movisie. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with Movisie. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.